

**Capitolul I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic****Teritoriul (ind C3/808)<sup>1</sup>**

GAL Dobrogea Centrală se află localizat în sud-estul României în partea de centru vest a județului Constanța și se continuă prin comuna Casimcea în sudul județului Tulcea.

Comunitățile partenere GAL sunt așezate la nord și sud de Canalul Dunăre-Marea Neagră, la vest se întind de-a lungul Dunării, la est se învecinează cu orașul Medgidia și alte comune ale județului, în partea de vest și nord teritoriul înconjoară orașele Cernavodă și Hârșova. Teritoriul este omogen din punct de vedere geografic deoarece comunitățile se unesc între ele prin granițe comune, relieful este podiș, teritoriul este omogen economic, principala activitate este agricultura, omogenitate socială se remarcă prin unitate în diversitatea etnică. Teritoriul este traversat de autostrada A2 București- Constanța și calea ferată Constanța-București, parte a coridorului Paneuropean 4. Delimitarea unităților administrativ teritoriale și localizarea teritoriului este evidențiată în harta administrativă și geografică, (Anexa 5 la SDL). Teritoriul este străbătut de o rețea deasă de drumuri naționale și județene, cele mai importante fiind drumurile naționale Constanța-București (DN2a) și Tulcea-București (DN 22).

Suprafața teritoriului GAL Dobrogea Centrală este de 1615.67<sup>2</sup> kmp cu o populație de (ind C1/808) 37.625<sup>3</sup> locuitori și o densitate de 23.3 locuitori/kmp (ind C4/808), fiind format din 15 UAT-uri. Documentele care atestă reprezentativitatea teritorială constituie (Anexa 1 la SDL) Acord de parteneriat și Hotărâri ale Consiliilor Locale privind aderarea la teritoriu.

Fondul funciar după modul de folosință pe categorii (date INSSE)<sup>4</sup> este din total: agricol 132.164 ha (ind C18/808) 81%, arabil 112.793 ha 69% din care: pășuni 17,22%, vii și pepiniere 2.9%, livezi 0,7%, și neagricol 19%. Din totalul suprafeței agricole 132.164 ha, 112.793 ha terenul arabil reprezintă 85%.

Cu o suprafață totală de 24.297 ha, ponderea terenurilor neagricole este de 19 % din total teritoriu, din care: terenuri degradate 1878 ha 7,7% (ind C42/808), luciu de apă 20,6%. Apele reprezintă resursă complementară cu sectorul de păduri și vegetație forestieră în suprafață de 11176 ha 46% din neagricol (ind C29/808), alături de 80.400 ha de situri Natura 2000 (ind C34/808), oferă oportunitatea inițierii activităților agroturistice, și corespunde nevoii N5 „Necesitatea diversificării activităților din agricultură, valorificarea oportunităților de dezvoltare, creșterea atractivității zonei”.

**Caracteristici economice (ind C10/808)**

Principalele tipuri de activități economice identificate în zonă sunt cele legate de agricultură și comerț, în timp ce sectoarele de servicii și producție în domenii ne-agricol sunt foarte slab reprezentate. Din punct de vedere al structurii economiei locale, după tipul întreprinderilor, întreprinderile mici sunt cele mai multe. Conform datelor furnizate de autoritățile publice locale și datele INSSE<sup>5</sup>, la nivelul teritoriului există în prezent un număr de 230 întreprinderi cu activitate economică, din care: agricole 78, comerț 91, construcții 28, industrie alimentară 6, industrie 7, servicii 20. Numărul de întreprinderi este foarte mic în comparație cu populația activă de 17192 locuitori. În această statistică nu sunt cuprinse cele 9767 de exploatați agricole înregistrate și neînregistrate juridic.

<sup>1</sup> Indicatori R 808/2013

<sup>2</sup> Sursa INSSE

<sup>3</sup> Sursa INSSE

<sup>4</sup> Anexa INSSE

<sup>5</sup> Sursa INSSE

În acest context, este evidentă nevoia (N5), „Necesitatea diversificării activităților în agricultură, valorificarea oportunităților de dezvoltare și creșterea atractivității zonei”. Și deasemeni este necesară încurajarea inițiativelor și crearea de locuri de muncă, nevoia N(2) „Necesitatea valorificării resurselor locale pentru crearea de noi locuri de muncă”. Analiză efectuată în primăriile care compun teritoriul acoperit de GAL Dobrogea Centrală a demonstrat că nu există un mecanism de evidențiere și evaluare corectă a Produsului Local Brut. Din analiza bugetului local se demonstrează că sectorul agricol influențează bugetul cu mai puțin de 20%, sectorul comercial cu 3-4%, sectorul servicii sub 0,3%. În fapt, această influență provine din taxe și impozite. Venitul mediu este influențat și de gospodăriile individuale care asigură sursă de produse pentru consumul propriu.

#### Agricultura

Agricultura este principala ramură economică locală, există 9767 exploatații agricole (sursă INSSE) (ind C17/808). Exploatațiile agricole se confruntă cu nivel redus de productivitate și calitate a produselor datorită subdotării tehnologice sau utilizării tehnologiei învechite. În multe exploatații încă se lucrează cu vechile tractoare U650 și gama de mașini aferentă, la fel de veche. Agricultura înregistrează numeroase deficiențe de performanță și competitivitate, caracteristică în concordanță cu nevoile N4 „Necesitatea unui management întinerit și antreprenoriat competitiv” și N6 „Îmbunătățirea competitivității prin re tehnologizare”. Tipul de agricultură practicat este lipsit de elementele tehnologiei moderne, de competențele specializate, ceea ce duce la obținerea produselor primare de calitate slabă. Caracteristica care a generat nevoia N8 „Atestarea calității produselor locale”. Pe lângă cultura mare care acoperă peste 95% din suprafață se identifică: vii și pepiniere care ocupă 3284 ha un procent de 2.9%, livezi și pepiniere pomicole - 891 ha reprezintă doar 0,7%. Aceste suprafețe sunt foarte mici comparativ cu potențialul și tradiția locală în producerea de fructe și legume. Se identifică nevoia (N14/808) „Refacerea bazinului pomicol și legumicol”. Pe de altă parte suprafața mare acoperită cu culturi de câmp a generat nevoia (N7) „Valorificarea resurselor naturale și a produselor secundare pentru obținerea energiei regenerabile”.

Pășunile și fânețele, cu o suprafață de 19428 ha, ocupă un procent de 17.2% din suprafața arabilă a teritoriului și asigură pășunatul pentru 1838 ferme zootehnice.

Analiza datelor din teritoriu demonstrează încărcătura de animale pe cap de locuitor: 1.27 animal letier-lapte (taurine+ovine) / locuitor = 10116 UVM (ind C21/808); 0.38 animale carne (porci) / locuitor = 5233 UVM; 2.14 păsări / locuitor = 1511 UVM (ind C35/808). Dimensionarea exploatațiilor: 40.4 % gospodării de subzistență sub 2500 SO; 30,9 % de semisubzistență între 2500 și 9000 SO; 20,3 % exploatații între 9000 și 65000 de SO, considerate economice, 6,15 % sunt exploatații între 65000 și 150000 de SO; 2,25 % mari întreprinderi agricole unele dintre acestea depășesc 400000 de SO.

În teritoriu există o singură cooperativă Ovidunărea Rasova, absența formelor asociative generează nevoia (N9) „Creșterea numărului de forme de asociere și cooperare”. Promovarea cooperării între producători, procesatori și comercianți prin investiții colective duce la prosperitate personală și a comunității prin crearea unor facilități de marketing organizat în scopul scurtării lanțului de aprovizionare și comercializare, aceasta generează nevoia (N10) „Necesitatea infrastructurii comerciale pentru practicarea unui marketing organizat”.

## Geografie

Teritoriul GAL Dobrogea Centrală se află din punct de vedere geomorfologic în Podișul Dobrogei de Sud - Est, Podișul Medgidiei și Valea Carasu. Podișul Dobrogei de Sud Est se continuă cu Podișul Casimcei, găzduiește localitățile situate de-a lungul Dunării și comuna Casimcea din județul Tulcea. Din punct de vedere geomorfologic, suprafața teritoriului aparține Podișului Prebalcanic, individualizându-se ca Podișul Dobrogean. Podișul Medgidiei este podișul cu altitudinea cea mai redusă din ansamblul celor care constituie județul Constanța. Altitudinea scade de la nord (120m) la sud (în Valea Carasu 9-10m) și de la est (45m) la vest (12m). Configurația reliefului se caracterizează printr-o mare fragmentare datorită văilor cu fundul plat și a interfluviilor cu aspect de dealuri ușor ondulate ce coboară în pantă domoală spre culoarul Carasu dar și spre Dunăre. Pantele dominante sunt între 5%, și 12%, situație în care apare eroziune prin apă, podișurile au altitudini cuprinse între 54 m și 120.

### Caracteristici climatice

Clima temperat continentală cu ierni geroase și veri toride, solul cernoziom, profund, cu resurse serioase de apă freatică, dar la mare adâncime, teritoriul face parte din zona agro-climatică I, caldă-secetoasă, care se caracterizează prin cele mai generoase resurse termice, media anuală fiind 11 grade C, dar și prin precipitațiile reduse care variază de la 300 mm până la 400-450 mm, în anii secetoși ajungând la 200-250 mm, durata de strălucire a soarelui, este cuprinsă între 2.150 ore/an și 3.000 ore/an, aici se înregistrează și cele mai mari valori ale radiației solare. Umezeala relativă a aerului este de 84%-85%, produsă pe fondul frecvenței maxime a perioadelor secetoase și a pluviozității celei mai reduse de pe teritoriul țării, un rol major în repartiția umezelii relative revine circulației periodice locale a aerului sub formă de brize, în principal a celor dinspre mare din intervalul diurn. Necesitatea utilizării acestor resurse a generat nevoia (N7) „Valorificarea resurselor naturale și a produselor secundare pentru obținerea energiei regenerabile”.

### Caracteristici demografice

La nivelul teritoriului, populația stabilă ocupată este de 11568 locuitori (ind C5/808) și reprezintă un procent de 30.7% din totalul populației, rată șomajului la nivelul teritoriului este de 7,36% (ind C7/808) cu 3,5% procente mai mare decât rata șomajului la nivel național. Structura ocupării forței de muncă (Ind C11/808): 11568 populație stabilă ocupată din care lucrează în agricultură 5729, în construcții 1301, în industrie 652, comerț 1404, 678 în servicii, jumătate din populația ocupată lucrează în afară teritoriului. Aceste aspecte, evidențiază nevoia comună a teritoriului de creare a oportunităților ocupaționale pentru populația locală.

80% din comunele teritoriului, reprezintă Zone sărace, conform documentului suport „Lista UAT-urilor cu valorile IDUL”. Din cele 15 comune, 12 (80% din comune) au IDUL mai mic de 55(ind C9/808): Aliman 42,84, Crucea 51.62, Gârliciu 48.14, Mircea Vodă 54.06, Peștera 52.53, Rasova 50.20, Saraiu 42,16, Seimeni 51,53, Topalu 43,99, Casimcea 53,98, Saligny 54,27, Horia 54,72 și comunele Ciocârlia 55.14, Ghindărești 56.50, Tortoman 58,33, depășesc limita de 55 a IDUL.

Această caracteristică evidențiază nevoia (N1) „Reducerea gradului de sărăcie a populației și creșterea nivelului de trai”.

Nivelul ridicat de sărăcie al populației este evidențiat și de procentul mare de (13.8%) al persoanelor beneficiare de ajutor social și al celor dependente de venitul minim garantat, ceea ce evidențiază nevoia (N1) „Reducerea gradului de sărăcie a populației și creșterea nivelului de trai”. Populația din teritoriul GAL Dobrogea Centrală cunoaște astfel un declin

demografic, fiind în continuă scădere și în curs de îmbătrânire. În conformitate cu datele statistice furnizate de INSSE, populația totală a GAL Dobrogea Centrală la Recensământul Populației și al Locuințelor 2011 era de 37625 locuitori (ind. C1/808), se înregistrează un declin demografic de 4200 locuitori comparativ cu anul 2002. Densitatea populației este de 23.3 locuitori/kmp (Ind C4/808).

Analizând structura pe grupe de vârstă a populației (ind. C2/808) se constată un procent mult mai mare a populației în vârstă de peste 40 ani, 13823 locuitori reprezentând 36%, comparativ cu populația tânără (20-40 ani) de 10.819 locuitori, un procent de 28,6% din total populație.

Rată îmbătrânirii, sporul negativ și migrația externă accentuată (11%) reprezintă principalii factori răspunzători pentru declinul populației din teritoriu. În acest context, a fost identificată nevoia (N4) „Necesitatea unui management întinerit și antreprenoriat competitiv” care va duce la creșterea atractivității teritoriului pentru tineri și va reduce migrația.

Pe teritoriul GAL sunt identificate 3 grupuri minoritare; lipoveni concentrați în comuna Ghindărești în număr de 1865, care reprezintă 95% din populația comunei, minoritatea turco-tătară 434 persoane dispersate în mai multe comunități, romi declarați 87 persoane concentrate în comună Casimcea din jud Tulcea și Mircea Vodă jud Constanța, numărul romilor este de 191 persoane.

Problema identificată în teritoriu este consolidarea identității și a profilului local, îmbunătățirea egalității de șanse pentru minoritățile din comunitățile GAL Dobrogea Centrală, favorizarea dialogului interetnic, eliminarea prejudecăților și socializare.

Se identifică nevoia (N13) „Creșterea vizibilității valorilor culturale și reînvierea meșteșugurilor tradiționale ale minorităților” pentru păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității etnice.

#### Caracteristici de mediu

La nivelul teritoriului au fost identificate suprafețe incluse în Lista ariilor naturale protejate, de interes comunitar Natura 2000 (ind C34/808): în Garliciu - sit Brațul Măcin RO SCI 0012; Aliman, Crucea, Ghindărești, Horia, Rasova, Topalu - sit Canaralele Dunării ROSCI 0022, Crucea - sit Dealul Alah Bair - ROSCI 0053; Aliman, Rasova - Sit Dumbrăveni-Valea Urluia lacul Vederoasă ROSCI 0071; Ciocârlia - Sit Fântânița Murfatlar ROSCI 0083; Aliman - Sit Canaraua Fetii - Iortmac ROSCI 0172; Ciocârlia și Peștera - Sit Peștera - Deleni ROSCI 0353; Saraiu, Casimcea - Sit Podișul Nord Dobrogean ROSCI 020; Casimcea - Sit Stepă Casimcea ROSPA 0100 și Sit Cheile Dobrogei ROSPA 0019. Prezența siturilor și ariilor protejate în cea mai mare parte a teritoriului GAL Dobrogea Centrală (peste 50% din suprafață), este în concordanță cu nevoia identificată N3 „Acțiuni prietenoase cu natura și protejarea responsabilă a mediului”

#### Educația

Capitalul uman prezintă importanță deosebită pentru dezvoltarea locală.

Dezvoltarea și diversificarea economiei locale depind de nivelul educației, al cunoștințelor și calificării. Populația cu studii superioare identificată prin studiu este de 1,9%, ponderea cea mai mare a acestui segment se regăsește în sectorul educațional. În agricultură, din totalul fermierilor cu calificare specifică domeniului doar 21% (ind C24/808) sunt cu studii universitare de specialitate. Populația cu studii medii are o pondere de 59,6%. Această categorie se regăsește în toate domeniile de activitate cu diverse calificări: medical, militar, industrial, energetic, agricol, etc. În ultimii ani s-a înregistrat o creștere a procentului populației instruite, beneficiară a învățământului obligatoriu de 10 clase.

000007



Această creștere se înregistrează la populația între 16-20 ani.

Populația necalificată profesional este de 38,5%. Această categorie a parcurs învățământul obligatoriu, dar nu a parcurs forme de calificare profesională.

#### Infrastructura de baza

Preocupările principale ale administrațiilor publice se adresează infrastructurii rutiere locale, care este într-o stare acceptabilă, reabilitată prin programe europene inclusiv LEADER 2007-2013, naționale și județene. Pe teritoriul GAL Dobrogea Centrală există 2348 ha de drumuri pe o lungime de 470 km, reprezentând 1.4% din suprafața totală a comunelor și 9.7% din total neagricol.

Infrastructura edificiilor publice (școli, cămine culturale, primării) este în stare bună fiind renovate prin programe naționale, inclusiv prin finanțarea GAL Dobrogea Centrală 2007-2013. Evacuarea apelor uzate în gospodăria se realizează în sistem propriu: fosă septică, bazin vidanjabil și sistem de canalizare. Sistemul de canalizare pluvială se realizează prin rigole laterale ale drumurilor. Alimentarea cu apă și epurarea apelor uzate este asigurată centralizat prin RAJA Constanța. Gestionarea rezidurilor și deșeurilor rurale este asigurată centralizat prin Asociația Intercomunitară ADI Medgidia.

#### Infrastructură socială

Creșterea accesului grupurilor vulnerabile la infrastructură și servicii de asistență socială, medicală primară de bună calitate, protejarea persoanelor vârstnice aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, creșterea accesului copiilor din grupuri vulnerabile la educație, consolidare capacității instituționale de reducere a sărăciei și promovarea incluziunii sociale reprezintă preocupare prioritară în teritoriu. Serviciile medicale sunt asigurate de 18 cabinete de medicină generală, 8 cabinete de stomatologie și 15 farmacii și 28 medici familie. Cabinetele medicale au probleme în ceea ce privește dotarea.

Pe teritoriul GAL Dobrogea Centrală nu există infrastructură socială specializată, în cadrul fiecărei primării există un serviciu social. Această situație a generat nevoile: (N11) Necesitatea investițiilor în infrastructură socială, adaptată nevoilor comunității și (N12) Reducerea riscului de excluziune socială pentru categoriile vulnerabile, ceea ce contribuie la îmbunătățirea egalității de șanse pentru tineri, femei, alte persoane defavorizate.

#### Patrimoniu arhitectural și cultural

În teritoriu există cetăți, castre romane, cetăți dacice în comunele: Crucea, Ciocârlia, Topalu, Rasova, Aliman, Saraiu, Peștera, Seimeni, Mircea Vodă. În comună Casimcea sunt 11 situri arheologice datând din Epoca Română. Există lăcașe de cult: 6 musulmane și 27 ortodoxe, 6 mănăstiri.

Arhitectura tradițională dobrogeană este păstrată în multe din case, se evidențiază cerdacul din față casei, soclul din piatră cu var sau lut, și culoarea albastră a tâmplăriei.

Tradițiile și obiceiurile culturale specifice teritoriului s-au păstrat din vremuri de demult și încă mai sunt practicate olăria, caloianul, paparuda. De asemenea se folosesc încă instrumente populare cum ar fi cimpoiul, fluierul, tilincă, cavatul.